

Юлія КОСТЮЧОК,

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
аспірантка відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-7642-4217>

ЄДНІСТЬ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ СЛІДЧИХ РІЗНИХ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

У науковій статті досліджується питання єдності та диференціації професійної етики слідчого. Актуальність обраної теми зумовлена важливим значенням дотримання високих стандартів професійної поведінки слідчими різних органів досудового розслідування.

Метою наукової статті є визначення співвідношення єдності та диференціації професійної етики слідчих різних органів досудового розслідування, а також обґрунтування оптимальної моделі регламентації професійної етики слідчого.

Аргументовано, що єдність професійної етики слідчих визначається єдиним процесуальним статусом слідчого та засадами і завданнями кримінального провадження, що є визначальними для його діяльності. Крім того, як на осіб, що виконують функції держави, на слідчих поширюються єдині правила етичної поведінки, визначені Законом України «Про запобігання корупції».

Доведено, що основу для диференціації професійної етики слідчого створює їх відомча відокремленість. У межах кожного правоохоронного органу, де є слідчі підрозділи (підрозділи детективів), затверджено окремі правила (кодекси) етичної поведінки. Значною мірою їх зміст є тотожним, водночас наявні й певні відмінності, зумовлені специфікою завдань того чи іншого правоохоронного органу.

Проаналізовано відомчі правила (кодекси) етики правоохоронних органів. Виявлено проблему, яка полягає в тому, що такі документи не приділяють належної уваги регламентації особливостей слідчої діяльності.

Запропоновано створення єдиного кодексу професійної етики слідчого, який би поширювався на всіх слідчих, дізнавачів та детективів, незалежно від їх відомчої належності. Окреслено можливу структуру такого кодексу, а саме: 1) загальні положення щодо професійної етики слідчого; 2) правила взаємовідносин слідчого із прокурором, слідчим суддею (судом), учасниками кримінального провадження: потерпілим, підозрюваним, захисником та ін.; 3) етичні основи проведення слідчих (розшукових) дій, збирання та оцінки доказів; 4) етичні обмеження щодо застосування процесуального примусу тощо.

Ключові слова: слідчий, професійна етика, кримінальне провадження, досудове розслідування, кодекс етики, правоохоронний орган, правовий статус.

Постановка проблеми. В контексті європейської інтеграції України особливого значення набуває дотримання високих стандартів професійної етики слідчими різних органів досудового розслідування. Незважаючи на єдність процесуального статусу слідчого, практика свідчить про наявність відмінностей у підходах до етичних стандартів діяльності представників різних інституцій. Це зумовлено як організаційними особливостями діяльності відповідних органів, так і різними підходами до нормативного врегулювання етичних

вимог. У цьому контексті набуває актуальності визначення оптимального балансу між єдиними базовими принципами професійної етики та можливими особливостями їх реалізації у межах різних правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика професійної етики слідчого досліджувалася такими вітчизняними вченими, як І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, Л. М. Гуртієва, А. В. Лапкін, В. Т. Нор, В. В. Сидорчук, Н. З. Рогатинська та ін. Водночас проблема співвідношен-

ня єдності та диференціації професійної етики слідчих залишається недостатньо дослідженою у науковій юридичній літературі. Потребує ґрунтовного аналізу питання, чи повинні етичні стандарти бути уніфікованими для всіх слідчих незалежно від відомчої належності, чи доцільною є їх диференціація з урахуванням специфіки функцій і повноважень окремих органів досудового розслідування.

Метою статті є визначення співвідношення єдності та диференціації професійної етики слідчих різних органів досудового розслідування, а також обґрунтування оптимальної моделі регламентації професійної етики слідчого.

Виклад основного матеріалу. Особливості професійної етики слідчого зумовлені специфікою правового статусу слідчих. Так, відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України слідчий – це службова особа органу Національної поліції (далі – НП), органу безпеки (далі – СБУ), органу Державного бюро розслідувань (далі – ДБР), органу Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ), Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ), уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.

З наведеного визначення можна виокремити процесуальну та інституційну (організаційну) складові статусу слідчого. Так, процесуальна компонента означає, що слідчий є учасником кримінального провадження, який здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень і наділяється для цього відповідною процесуальною компетенцією згідно з Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК) України. Усі слідчі мають єдиний процесуальний статус та однаково керуються процесуальними нормами. У зв'язку із цим дослідники відмічають, що етичні вимоги до діяльності та поведінки слідчого не залежать від його відомчої належності, оскільки засади діяльності слідчих щодо розслідування кримінальних правопорушень є однаковими та ґрунтуються на положеннях Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, КПК України та інших законів України [1, с. 213].

При цьому низка положень КПК України має морально-етичний характер. До таких загальних етичних вимог можна віднести верховенство права, законність, рівність перед законом і судом, повагу до людської гідності, забезпечення права на свободу та особисту недоторканність, недоторканність житла чи іншого володіння особи, таємницю спілкування, невтручання у приватне життя, недоторканність права власності, презумпцію невинуватості та ін. Таким чином, процесуальна компонента визначає єдині засади й правила етичної поведінки слідчого, однак вона обмежується лише межами кримінального провадження, в якому бере участь такий слідчий.

Інституційна (організаційна) компонента означає, що слідчий є службовою особою відповідного органу досудового розслідування. Відповідно до ч. 2 ст. 38 КПК України досудове слідство здійснюють: 1) слідчі підрозділи: а) органів Національної поліції; б) органів безпеки; г) органів Державного бюро розслідувань; 2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України; 3) підрозділи детективів органів Бюро економічної безпеки України.

Кожен із вказаних органів належить до правоохоронних органів, діє незалежно від інших, має свою систему та організаційну структуру й регламентується відповідними спеціальними законами: «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки України», «Про Національне антикорупційне бюро України». Ці закони визначають правовий статус слідчого як службової особи відповідного правоохоронного органу, встановлюючи вимоги до кандидатів на відповідну посаду, права й обов'язки, правові гарантії тощо.

Слід зазначити, що слідчі належать до осіб, уповноважених на виконання функцій держави. Так, відповідно до пп. «д)», «е)», «з)» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» особи начальницького складу ДБР, НАБУ, особи, які мають спеціальні звання БЕБ, посадові та службові особи СБУ, ДБР, НАБУ, БЕБ, а також поліцейські визнаються суб'єктами, на яких поширюється дія цього Закону.

При цьому розділом VI Закону України «Про запобігання корупції» встановлено загальні пра-

вила етичної поведінки осіб, на яких поширюється його дія. До їх числа належать: додержання вимог закону та етичних норм поведінки; пріоритет інтересів; політична нейтральність; неупередженість; компетентність та ефективність; нерозголошення інформації; утримання від виконання незаконних рішень чи доручень.

Значення цих правил полягає в тому, що особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», у тому числі й слідчі, зобов'язані керуватися ними під час виконання своїх службових повноважень. Крім того, ці правила є правовою основою для кодексів чи стандартів професійної етики. Так, відповідно до ч. 2 ст. 37 Закону України «Про запобігання корупції» центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в сфері державної служби, затверджує загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування у випадку необхідності розробляють та забезпечують виконання галузевих кодексів чи стандартів етичної поведінки їх працівників, а також інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, які здійснюють діяльність у сфері їх управління.

Зважаючи на викладене, закріплені в Законі України «Про запобігання корупції» правила етичної поведінки слугують як нормами прямої дії, так і основою для професійної етики всіх слідчих, незалежно від їх відомчої належності. Це є важливим фактором єдності професійної етики слідчого.

На підставі ч. 2 ст. 37 Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство України з питань державної служби своїм наказом від 05 серпня 2016 р. № 158 затвердило Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [2]. Відповідно до п. 1 розділу першого цих Загальних правил, вони є узагальненим зібранням професійно-етичних вимог щодо правил поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, діяльність яких спрямована на служіння народу України й територіальній громаді шляхом забезпечення охорони та сприяння в реалізації прав, свобод і законних інтересів людини

і громадянина. Їх метою є зміцнення авторитету державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, формування позитивної репутації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, а також забезпечення інформування громадян про норми етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування стосовно них. Таким чином, якщо слідчий має статус державного службовця, на нього поширюється дія цих Загальних правил. Отже, вказані Загальні правила також відображають єдність у професійній етиці слідчих, хоча й мають ширшу сферу дії.

Разом із тим професійна етика слідчих визначається в межах кожного окремого правоохоронного органу, в якому створено слідчі підрозділи, відповідними відомчими правилами або кодексами професійної етики. При цьому такі акти не є предметно спрямованими саме на слідчих, а стосуються всіх працівників того чи іншого правоохоронного органу.

Так, джерелами професійної етики слідчих є: для слідчих НП – Правила етичної поведінки поліцейських від 09.11.2016 [3]; для слідчих СБУ – Правила професійної етики та доброчесності військовослужбовця Служби безпеки України від 27.11.2023 [4]; для слідчих ДБР – Правила етичної поведінки у Державному бюро розслідувань від 16.01.2021 [5]; для детективів БЕБ – Правила професійної етики Бюро економічної безпеки від 30.06.2022 [6]; для детективів НАБУ – Кодекс професійної етики працівників Національного антикорупційного бюро України від 01.09.2016 [7].

Так, наприклад, Правила етичної поведінки поліцейських визначають такі основоположні принципи, відповідно до яких здійснює свою діяльність поліцейський: верховенства права; дотримання прав і свобод людини; законності; відкритості та прозорості; політичної нейтральності; взаємодії з населенням на засадах партнерства; безперервності; справедливості, неупередженості та рівності (п. 5 розділу I).

Правила професійної етики та доброчесності військовослужбовця Служби безпеки України закріплюють такі принципи професійної етики та доброчесності військовослужбовців СБУ: патріотизму; верховенства права та законності; професіоналізму; доброчесності та порядності; незалежності; персональної відповідальності; політичної ней-

тральності; корпоративної культури; професійної етики; гендерної рівності (розділ II).

Відповідно до Правил професійної етики працівників Бюро економічної безпеки України, виокремлюються такі принципи професійної етики працівників БЕБ: патріотизму; верховенства права та законності; політичної нейтральності та позапартійності; доброчесності; прозорості та підзвітності; оперативності; незалежності від інших, крім державних інтересів; неупередженості; пріоритетності прав, свобод й інтересів фізичних та юридичних осіб; персональної відповідальності кожного працівника; конфіденційності; субординації; дисциплінованості та гідної поведінки; неприпустимості корупції (розділ II).

Згідно з Правилами етичної поведінки у Державному бюро розслідувань, принципами професійної етики працівників ДБР є: законність; утримання від виконання незаконних наказів та вказівок; професіоналізм; неупередженість; доброчесність; політична неупередженість; прозорість; відповідальність; незалежність; конфіденційність; недопущення конфлікту інтересів; недопущення проявів корупції; дисциплінованість (розділ 2).

Кодексом професійної етики працівників Національного антикорупційного бюро України передбачено, що принципами етичної поведінки працівника Національного бюро є: 1) професіоналізм; 2) законність; 3) чесність та порядність; 4) незалежність; 5) відповідальність; 6) збалансованість; 7) об'єктивність; 8) політична нейтральність; 9) прозорість та підзвітність (п. 3 розділу II).

Порівняльний аналіз наведених принципів засвідчує їх значний збіг. Також в усіх наведених правилах (кодексах) подібним є визначення змісту відповідних етичних принципів. Це можна пояснити як тим, що розробники цих документів могли запозичувати положення з етичних правил їх колег, так і тим, що всі наведені принципи не можуть мати істотних змістовних відмінностей, оскільки регулюють близьку за спрямованістю, характером і повноваженнями правоохоронну діяльність представників цих органів.

Поряд із цим характерною рисою всіх зазначених документів є те, що вони практично не містять специфічних положень, які б регламентували особливості професійної етики слідчих. Наприклад, Правила професійної етики та доброчеснос-

ті військовослужбовця Служби безпеки України в межах принципу верховенства права та законності зобов'язують військовослужбовців СБУ дотримуватися прав затриманих осіб, не допускати катувань та інших випадків неналежного поводження з ними з урахуванням Принципів ефективного ведення опитування під час розслідування та збору інформації (Принципів Мендеса) (п. 2 розділу II).

Кодекс професійної етики працівників Національного антикорупційного бюро України як складові стандарту доброчесності діяльності передбачає, що працівник НАБУ, здійснюючи приховану діяльність (оперативно-розшукова діяльність, негласні слідчі (розшукові) дії), неухильно дотримується прав і свобод людини та юридичних осіб, принципів пропорційності (збалансованості), законності, відповідальності, необхідності та етичності; знищує відомості, які стосуються особистого життя, честі, гідності людини, ділової репутації юридичної особи, одержані внаслідок прихованої діяльності, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій; одержує докази виключно у спосіб, передбачений чинним законодавством України (п. 1.1 розділу III); в межах стандарту неупередженості передбачає, що працівник НАБУ, зокрема: при здійсненні досудового розслідування неухильно дотримується принципу презумпції невинуватості; при здійсненні досудового розслідування враховує всі об'єктивні обставини та факти (докази) незалежно від того, свідчать вони проти підозрюваного (обвинуваченого) чи на його користь (п. 1.3 розділу III).

Водночас наведені положення можна розглядати скоріше як виняток. Таким чином, вказані документи мають щодо професійної етики слідчого скоріше загальний характер, належним чином не розкриваючи її особливості.

Враховуючи наведене, слід звернути увагу, що в науковій юридичній літературі вже достатньо давно висловлюється думка про необхідність уніфікації правового статусу слідчих. Як зауважує О. О. Юхно, у таких умовах кожний державний орган, у складі якого діє слідчий апарат, намагається усунути прогалини в законодавстві шляхом відомчої нормотворчості. Це призводить до того, що слідчі різних відомств не мають реальної процесуальної самостійності, залежать від керівників відповідних органів, змушені виконувати їх вка-

зівки щодо поліпшення показників оперативної, службової та інших видів діяльності, їх обов'язки на законодавчому рівні не закріплені, а права в повному обсязі не захищені [8, с. 821].

На думку А. В. Лапкіна актуальним залишається впровадження єдиного статусу слідчого, що включає однакові вимоги до них, порядок призначення, гарантії незалежності, належний рівень матеріального забезпечення тощо. На думку дослідника, всі вказані вимоги та гарантії мають визначатися в окремому Законі України «Про статус слідчого» [9, с. 317–318]. Розвиток подібних ідей міг би закласти передумову для створення єдиного кодексу професійної етики слідчого.

Такий кодекс професійної етики слідчого дозволив би акцентувати увагу на принципах та стандартах поведінки слідчих, незалежно від їх відомчої підпорядкованості. Тематичними розділами такого кодексу могли б бути: 1) загальні положення щодо професійної етики слідчого; 2) правила взаємовідносин слідчого із прокурором, слідчим суддею (судом), учасниками кримінального провадження: потерпілим, підозрюваним, захисником та ін.; 3) етичні основи проведення слідчих (розшукових) дій, збирання та оцінки доказів; 4) етичні обмеження щодо застосування процесуального примусу тощо.

Уявляється, що прийняття такого кодексу сприятиме усуненню відомчої роз'єднаності та мінімізації корпоративних інтересів, дозволить підвищити рівень незалежності слідчого, сприятиме правовій визначеності в його діяльності, слугуватиме важливим джерелом інформації про належну й допустиму поведінку слідчого для учасників кримінального провадження, а також виступатиме дієвим запобіжником порушень законності з боку слідчого.

Разом із тим видається проблемною сама організація розробки та прийняття такого кодексу. Для цього потрібні скоординовані дії всіх тих правоохоронних органів, у складі яких є слідчі підрозділи (підрозділи детективів), а затвердження такого документа можливе лише спільним наказом керівни-

ків цих органів. Водночас кожний окремий правоохоронний орган не має відомчого інтересу в прийнятті такого кодексу, особливо в умовах наявності відомчих правил (кодексів) професійної етики. Отже, для прийняття подібного кодексу необхідна політична воля вищого керівництва держави.

Висновки. На підставі викладеного можна дійти висновку, що професійній етиці слідчих притаманна єдність та диференціація. Єдність визначається єдиним процесуальним статусом слідчого та засадами й завданнями кримінального провадження, що є визначальними для діяльності слідчого. Крім того, як на осіб, що виконують функції держави, на слідчих поширюються єдині правила етичної поведінки, визначені Законом України «Про запобігання корупції». Основу для диференціації професійної етики слідчого створює їх відомча відокремленість. У межах кожного правоохоронного органу, де є слідчі підрозділи (підрозділи детективів), затверджено окремі правила (кодекси) етичної поведінки. Значною мірою їх зміст є тотожним, водночас наявні й певні відмінності, зумовлені специфікою завдань того чи іншого правоохоронного органу. Проблемаю також є те, що відомчі правила (кодекси) етики не приділяють належної уваги регламентації особливостей саме слідчої діяльності.

У цих умовах оптимальним способом регулювання професійної етики слідчих вбачається створення єдиного кодексу професійної етики слідчого, який би поширювався на всіх слідчих, дізнавачів та детективів, незалежно від їх відомчої належності. Уявляється, що прийняття такого кодексу сприятиме усуненню відомчої роз'єднаності та мінімізації корпоративних інтересів у діяльності слідчого, дозволить підвищити рівень незалежності слідчого, сприятиме правовій визначеності в морально-етичній площині, слугуватиме важливим джерелом інформації про належну й допустиму поведінку слідчого для учасників кримінального провадження, а також буде дієвим запобіжником порушень законності з боку слідчого.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ:

1. Етика прокурора, судді, слідчого: навчальний посібник / Л. М. Гуртієва, О. В. Капліна, А. В. Лапкін та ін.; тех. ред. Ю. Д. Батан; за ред. А. В. Лапкіна, Г. Шмельцер. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 284 с.
2. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: затверджено наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05 серпня 2016 року № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>

3. Правила етичної поведінки поліцейських: затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>
4. Правила професійної етики та добросовісності військовослужбовця Служби безпеки України затверджено наказом Центрального управління Служби безпеки України від 27 листопада 2023 року № 474. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2150-23#Text>.
5. Правила етичної поведінки у Державному бюро розслідувань: затверджено рішенням Ради громадського контролю при ДБР від 15.01.2021 та введено в дію наказом Державного бюро розслідувань від 16.01.2021 № 30. URL: <https://dbr.gov.ua/komanda-byuro/kodeks-etiki>.
6. Правила професійної етики Бюро економічної безпеки: затверджено наказом Бюро економічної безпеки України від 30.06.2022 № 129. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-22#Text>.
7. Кодекс професійної етики працівників Національного антикорупційного бюро України: затверджено наказом Директора НАБУ від 01.09.2016 № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-22#Text>.
8. Юхно О. О. Окремі аспекти законотворчості щодо удосконалення проекту Закону України «Про статус слідчого». *Форум права*. 2012. № 2. С. 819–823. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2012-2/12joopcc.pdf> С. 821.
9. Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми. Монографія. Харків: Право, 2020. 1304 с.

REFERENCES:

1. Hurtiiieva, L. M., Kaplina, O. V., Lapkin, A. V., Mazur, M. R. & Slyusarchuk, Kh. R. (2022). *Etyka prokurora, suddi, slidchoho : navchalnyi posibnyk [Ethics of a prosecutor, judge, investigator: a textbook]* (A. V. Lapkin & H. Shmeltser, Red.). Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka» [in Ukrainian].
2. *Zahalni pravyla etychnoi povedinky derzhavnykh sluzhbovtiv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia: zatverdzheno nakazom Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby [General rules of ethical conduct of civil servants and local government officials: approved by order of the National Agency of Ukraine for Civil Service]* No. 158 (2016, August 5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> [in Ukrainian].
3. *Pravyla etychnoi povedinky politseiskykh: zatverdzheno nakazom Ministerstva vnutrishnikh sprav [Rules of ethical conduct of police officers: approved by order of the Ministry of Internal Affairs]* No. 1179 (2016, November 9). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text> [in Ukrainian].
4. *Pravyla profesiinoi etyky ta dobrochesnosti viiskovosluzhbovtisia Sluzhby bezpeky Ukrainy zatverdzheno nakazom Tsentralnoho upravlinnia Sluzhby bezpeky Ukrainy [The Rules of Professional Ethics and Integrity of a Serviceman of the Security Service of Ukraine were approved by order of the Central Directorate of the Security Service of Ukraine]* No. 474 (2023, November 27). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2150-23#Text> [in Ukrainian].
5. *Pravyla etychnoi povedinky u Derzhavnomu biuro rozsliduvan: zatverdzheno rishenniam Rady hromadskoho kontroliu pry DBR ta vvedeno v diiu nakazom Derzhavnoho biuro rozsliduvan [Rules of Ethical Conduct at the State Bureau of Investigation: approved by the decision of the Public Control Council at the State Bureau of Investigation and put into effect by order of the State Bureau of Investigation]* No. 30 (2021, January 16). URL: <https://dbr.gov.ua/komanda-byuro/kodeks-etiki> [in Ukrainian].
6. *Pravyla profesiinoi etyky Biuro ekonomichnoi bezpeky: zatverdzheno nakazom Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Rules of Professional Ethics of the Bureau of Economic Security: approved by order of the Bureau of Economic Security of Ukraine]* No. 129 (2022, June 30). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-22#Text> [in Ukrainian].
7. *Kodeks profesiinoi etyky pratsivnykiv Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy: zatverdzheno nakazom Dyrektora NABU [Code of Professional Ethics for Employees of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine: approved by order of the Director of NABU]* No. 242 (2016, September 1). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-22#Text> [in Ukrainian].
8. Yuhno, O. O. (2012). *Okremi aspekty zakonotvorchosti shchodo udoskonalennia projektu Zakonu Ukrainy «Pro status slidchoho» [Some Aspects of Improvement the Project of Law about the Investigators Status]*. *Forum prava*, 2, 819–823. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2012-2/12joopcc.pdf> [in Ukrainian].
9. Lapkin, A. V. (2020). *Prokuror u kryminalnomu provadzhenni: teoretychni, pravovi ta orhanizatsiino-metodychni problemy [Prosecutor in criminal proceedings: theoretical, legal and organizational and methodological problems]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

Yulia KOSTYUCHOK,
*Postgraduate student of the Department
of Research of Criminal Process and Judicial
System Problems of the Academician Stashis
Scientific Research Institute for the Study of Crime
Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-7642-4217>*

**UNITY AND DIFFERENTIATION IN THE PROFESSIONAL ETHICS OF INVESTIGATORS FROM
VARIOUS PRE-TRIAL INVESTIGATION BODIES**

This academic article examines the issue of unity and differentiation in the professional ethics of investigators. The relevance of the chosen topic stems from the importance of investigators from various pre-trial investigation bodies adhering to high standards of professional conduct.

The aim of this academic article is to determine the relationship between the unity and differentiation of the professional ethics of investigators from various pre-trial investigation bodies, as well as to justify an optimal model for regulating the professional ethics of investigators.

It is argued that the unity of professional ethics among investigators is determined by the investigator's uniform procedural status and the principles and objectives of criminal proceedings, which are decisive for the investigator's activities. Furthermore, as persons performing state functions, investigators are subject to the uniform rules of ethical conduct set out in the Law of Ukraine 'On the Prevention of Corruption'.

It has been demonstrated that the basis for differentiating the professional ethics of investigators lies in their institutional independence. Within each law enforcement agency that has investigative units (detective units), separate codes of ethical conduct have been established. To a large extent, their content is identical, yet there are certain differences stemming from the specific nature of the tasks of a particular law enforcement agency.

The departmental rules (codes) of ethics of law enforcement agencies have been analysed. A problem has been identified, namely that such documents do not pay sufficient attention to regulating the specific features of investigative work.

It is proposed that a single code of professional ethics for investigators be created, which would apply to all investigators, inquiry officers and detectives, regardless of their departmental affiliation. The possible structure of such a code is outlined, namely: 1) general provisions regarding the professional ethics of investigators; 2) rules governing the investigator's relations with the prosecutor, the investigating judge (court), and participants in criminal proceedings: the victim, the suspect, the defence counsel, etc.; 3) ethical principles for conducting investigative (search) activities, and the collection and assessment of evidence; 4) ethical restrictions on the use of procedural coercion, etc.

Keywords: *investigator, professional ethics, criminal proceedings, pre-trial investigation, code of ethics, law enforcement agency, legal status.*

Стаття надійшла до редакції: 15.04.2026 р.

Прийнята до друку: 13.05.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення): 25.05.2026 р.